SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:444

av Johanna Rantsi (M)

En svensk ölag för levande skärgårdar

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för en svensk ölag som stärker möjligheterna att bo, arbeta och driva företag på Sveriges öar och i våra skärgårdar och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sverige är ett av världens mest örika länder. Våra skärgårdar är unika miljöer som kombinerar natur, kulturarv, företagande och rekreation. För att hela Sverige ska kunna leva och utvecklas måste det finnas goda förutsättningar att bo, arbeta och driva företag även på våra öar året runt. Skärgårdarna ska inte enbart vara platser för sommarboende och turism, utan också levande samhällen där människor kan bygga sin framtid.

Att leva och verka på en ö innebär särskilda geografiska förutsättningar. Transporter över vatten är ofta både dyrare och mer tidskrävande, vilket påverkar möjligheterna att pendla, bedriva företag och få tillgång till samhällsservice. För företagare kan det innebära högre kostnader, mer administration och svårigheter att utveckla verksamheten. Samtidigt är ett livskraftigt lokalt näringsliv avgörande för att upprätthålla arbetstillfällen, service och permanentboende. I många skärgårdssamhällen har den fasta befolkningen dessutom minskat samtidigt som andelen fritidsboende och antalet besökare under sommarmånaderna har ökat. Detta skapar stora variationer i behovet av service och infrastruktur under året.

I dag är ansvaret för skärgårdsfrågor fördelat mellan staten, regionerna, kommunerna och ett flertal myndigheter. Det riskerar att skapa otydlighet, onödig byråkrati och långa beslutsprocesser. Det behövs därför en mer sammanhållen politik som tar hänsyn till skärgårdarnas särskilda förutsättningar, samtidigt som det lokala självbestämmandet värnas och förutsättningarna för företagande stärks.

Skärgårdarnas Riksförbund har lyft behovet av en särskild svensk ölag. Flera europeiska länder har redan infört sådan lagstiftning. Finland har sedan 1981 en skärgårdslag och har under 2026 presenterat förslag om en modernisering av denna.

Även Kroatien har särskild lagstiftning för sina öar, med fokus på bland annat regional utveckling, transporter och företagande.

Sverige bör ta till vara erfarenheterna från dessa länder och utreda om en svensk ölag skulle kunna bidra till bättre förutsättningar för boende, näringsliv och samhällsservice. En viktig del bör vara att förenkla kontakterna mellan offentliga aktörer och skapa en tydlig väg in för skärgårdsutveckling. Regionala skärgårdssamordnare skulle kunna vara en del av en sådan lösning, utan att nya administrativa nivåer eller onödiga regelverk införs.

En utredning bör även överväga hur öarnas särskilda förutsättningar bättre kan beaktas vid beslut om exempelvis transporter, infrastruktur och samhällsservice. Arbetet bör ske i nära samverkan med Skärgårdarnas Riksförbund, kommuner, regioner och berörda företagare och föreningar. De som bor och verkar i skärgården måste ges möjlighet att påverka beslut som berör deras vardag.

En svensk ölag ska inte innebära mer statlig detaljstyrning, utan syfta till att undanröja hinder, tydliggöra ansvar och skapa bättre möjligheter för människor och företag att utvecklas. Med mindre byråkrati, stärkt lokalt inflytande och bättre samordning kan vi skapa förutsättningar för levande skärgårdar året runt.

Riksdagen bör därför ställa sig bakom att utreda förutsättningarna för en svensk ölag.

Johanna Rantsi (M)